

projekt

Załącznik do Uchwały Rady Powiatu Wągrowieckiego  
Nr ..... z dnia .....



## **Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030**



Wągrowiec, maj 2026 roku

## Spis treści:

### WPROWADZENIE

- I. Osoby z ograniczoną sprawnością w Polsce – sygnałne dane statystyczne GUS - stan na dzień 31 grudnia 2024
  1. Demografia i orzecznictwo osób z niepełnosprawnościami
  2. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami
  3. Kształcenie osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi
  4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych
- II. Ogólnopolskie badanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- III. Wielkopolska/Powiat Wągrowiecki – zasoby i potrzeby
- IV. Rekomendacje dla Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do 2030 roku
- V. Cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań
- VI. Realizatorzy programu
- VII. Źródła finansowania programu
- VIII. Monitoring i sprawozdawczość

## Wprowadzenie

Kredo zaprojektowanych działań w ramach Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do 2030 roku stanowi WIZJA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI zawarta w Deklaracji Madryckiej ,

opisana poprzez skontrastowanie jej ze starym sposobem widzenia tej problematyki:

- OD traktowania osób z niepełnosprawnościami jako przedmiotu działań charytatywnych – DO postrzegania ich jako osób obdarzonych prawami;
- OD traktowania osób z niepełnosprawnościami jako pacjentów – DO postrzegania ich jako konsumentów i niezależnych obywateli;
- OD sytuacji, w której profesjonaliści podejmują decyzje w imieniu osób z niepełnosprawnościami - DO sytuacji, w której same osoby z niepełnosprawnościami podejmują niezależne decyzje i biorą odpowiedzialność za sprawy, które ich dotyczą;
- OD koncentrowania się na indywidualnych uszkodzeniach i zaburzeniach – DO usuwania barier, rewidowania norm społecznych, polityki i wzorców kulturowych oraz promowania wspierającego i dostępnego środowiska;
- OD określania ludzi mianem zależnych lub nie nadających się do pracy- DO podkreślania ich uzdolnień i tworzenia aktywnych form wspierania;
- OD tworzenia warunków ekonomicznych i społecznych dla niewielkiej garstki – DO kreowania przyjaznego, elastycznego świata dla wszystkich;
- OD niepotrzebnej segregacji w edukacji, zatrudnieniu i innych sferach życia- DO integrowania osób z niepełnosprawnościami w normalny nurt życia;
- OD ograniczenia polityki wobec osób z niepełnosprawnościami do kompetencji specjalnych ministerstw- DO włączenia polityki wobec osób z niepełnosprawnościami w całość zadań, za które odpowiedzialność ponosi cały rząd;

Światowa Organizacja Zdrowia określa zdrowie jako „ stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego a nie wyłącznie jako brak choroby”, który jednak nie musi jednak permanentnie człowiekowi towarzyszyć - **na skutek różnych przyczyn nastąpić całkowite lub częściowe, trwale lub czasowe, uszkodzenie organizmu, które sprawia, że mówimy o danej osobie „z niepełnosprawnością / z ograniczoną sprawnością ”.**

**Zdefiniowanie pojęcia niepełnosprawność jest bardzo trudne, bowiem trudno określić precyzyjnie granice pomiędzy sprawnością a niepełnosprawnością.**

W dobie niezahamowanego rozwoju cywilizacji, degradacji środowiska naturalnego wzrasta liczba osób z niepełnosprawnościami .

**Dlatego tak ważne jest podjęcie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom godne życie w społeczeństwie wolnym od barier.**

## **I. Osoby z ograniczoną sprawnością w Polsce – sygnalne dane statystyczne GUS - stan na dzień 31 grudnia 2024**

### **1. Demografia i orzecznictwo osób z niepełnosprawnościami**

- dniu 31 grudnia 2024 roku w Polsce było 3,9 mln osób, które posiadały ważne orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności wydane przez PZON lub orzeczenia równoważne;
- Osoby te stanowiły 10,5 % ogólnej liczby ludności;
- Z grupy 3.949.489 osób :
  - 3.010.000 osób posiadało orzeczenia wydane przez PZON ( 76,2 %)
  - 1.680.091 osób posiadało orzeczenia wydane przez ZUS;
  - 786.241 osób posiadało dwa orzeczenia ( PZON i ZUS);
  - 31.621 osób posiadało orzeczenia KRUS wydane przed 1 stycznia 1998 ;
  - 8.661 osób posiadało dwa orzeczenia ( PZON i KRUS);
  - 6.160 osób posiadało orzeczenia wydane przez komisję lekarską MON przed 1 stycznia 1998, 1565 osób – dwa orzeczenia ( MON oraz PZON), 125 osób posiadało orzeczenia komisji lekarskiej MSWiA;
- Stopnie niepełnosprawności :
  - umiarkowany orzeczono w 41,1% przypadków;
  - znaczny orzeczono w 29,1% przypadków;
  - lekki orzeczono w 24% przypadków;
  - pozostałe orzeczenia były wydane dla dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia bez określonego stopnia niepełnosprawności – 5,8%;
- Kobiety stanowiły ponad połowę 53,3 % populacji osób niepełnosprawnych prawnie;
- Najwięcej osób - 555, 7 tys. pozostawało w wieku 70-74 lata ;
- Najwięcej osób z prawnie potwierdzoną niepełnosprawnością zamieszkiwało w województwie śląskim (448,4 tys), najmniej w opolskim(85,6 tys.) ;
- Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnością prawną na 1 tys. ludności był najwyższy w województwie lubuskim i wynosił 160,7 ; najniższy w województwie mazowieckim i wynosił 74;
- Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnością prawną na 1 tys. ludności był najwyższy w Wielkopolsce wynosił 111,8.;
- Najwięcej osób z niepełnosprawnością prawną zamieszkiwało w Warszawie ( 98,8 tys.) i stanowiły one 2,5 % ogólnej liczby ozn w Polsce;

- Najwyższy wskaźnik w przeliczeniu na 1 tys. ludności odnotowano w gminie Ostrowiec Świętokrzyski ( 246,6 ), a najniższy w gminie Długoleka ( 30);
- Spośród 3.010 tys. osób posiadających orzeczenie wydane przez PZON orzeczenia zawierające
  - jedną przyczynę niepełnosprawności odnotowano u 58,6% osób;
  - dwie przyczyny – u 31,4% osób ;
  - trzy przyczyny – u 10 % osób;’
- Wśród przyczyn wydania orzeczeń w 2024 roku najczęstszymi były;
  - upośledzenie narządu ruchu 1.382,4 tys;
  - choroby układu oddechowego i krążenia- 781,3 tys. ;
  - choroby neurologiczne – 655,2 tys. ;
  - choroby psychiczne – 351,4 tys. ;
  - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 270,5 tys. ;
  - choroby układu moczowo-płciowego – 179,9 tys. ;
  - choroby narządu wzroku – 163,5 tys. ;
  - całościowe zaburzenia rozwojowe- 119,6 tys.;
  - upośledzenie umysłowe – 114,3 tys. ;
  - choroby układu pokarmowego- 111,9 tys. ;
  - epilepsja – 68,2 tys. ;
  - inne – 359,4 tys.
- W 2024 roku zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności rozpatrzyły 863,7 tys. spraw dotyczących orzeczeń o niepełnosprawności/ stopniu niepełnosprawności lub wskazaniach do ulg i uprawnień – najwięcej spraw rozpatrzono w województwie śląskim ( 105,3 tys. ), najmniej w opolskim ( 19,6 tys);
- Ponad 77% spraw rozpatrzono w terminie powyżej 30 dni ( najwięcej w województwie pomorskim – 91,1 %);
- Na dzień 31 grudnia 2024 roku 793.300 osób z orzeczeniami posiadało ważną kartę parkingową ( najwięcej takich osób w przeliczeniu na tysiąc osób ludności było w województwie lubuskim - 33,4/ najmniej w woj. Mazowieckim – 13,2);
- W dniu 31 grudnia 2024 roku ważne orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy posiadało, 1.680,1 tys. osób;
- Spośród tych osób 43,8% miało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, 22,1% - o całkowitej niezdolności do pracy;
- Kobiety stanowiły 50,6% ogólnej liczby osób z orzeczeniem o stopniu niezdolności do pracy;

- Orzeczenie trwałe posiadało 58,2%osób, okresowe-23,9%, w pozostałych przypadkach brak informacji.

## **2. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami**

- Ponad 738 tys. osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS w grudniu poinformowało płatników składek o posiadaniu orzeczenia o niepełnosprawności (wydanego przez PZON) lub orzeczenia o stopniu niezdolności do pracy (wydanego przez ZUS).
- Udział orzeczeń osób zgłoszonych w ZUS z poszczególnym stopniem niepełnosprawności wyniósł: lekki- 28%, umiarkowany – 60,4%, znaczny -11,3%;
- W Wielkopolsce wskaźnik osób zgłoszonych do ubezpieczenia wyniósł na dzień 31 grudnia -21,4 osoby z niepełnosprawnościami na 1 tysiąc mieszkańców;
- W badanej populacji przeważały osoby w wieku 50 lat i więcej ( 60%), najwięcej mężczyzn należało do grupy wiekowej 60-64 lata (19%), natomiast najwięcej kobiet – do grupy wiekowej 55-59 lat ( 20%);
- Spośród osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS 18,1% miało ustalone prawo do renty, a 12,4% do emerytury;
- Ponad połowa osób (55,4%) była zatrudniona z tytułu umowy o pracę , w przypadku 14,8%osób składki zostały opłacone przez jednostkę organizacyjną pomocy społecznej albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Ponadto 7% osób ubezpieczonych wykonywało umowę agencyjną , umowę zlecenie lub umowę o świadczenie usług. Dodatkowo 5,5% stanowiły osoby bezrobotne , które nie pobierały ani zasiłku, ani stypendium.

## **3. Kształcenie osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi**

- W roku szkolnym 2024/2025 w kraju działało 380 przedszkoli specjalnych, do których uczęszczało 8,9 tys. dzieci z niepełnosprawnościami; najwięcej spośród tych dzieci miało ukończone 7 lat ( 37,1%);
- Wśród dzieci w przedszkolach specjalnych przeważali chłopcy ( 70,7%);
- W pozostałych przedszkolach i innych placówkach wychowania przedszkolnego przebywało 62,8 tys. dzieci z niepełnosprawnościami , które stanowiły 4,3% ogólnej liczby dzieci;
- Większość dzieci z niepełnosprawnościami (79,4%) uczęszczała do przedszkoli ogólnodostępnych, w tym do przedszkoli integracyjnych 11,4% i do placówek z oddziałami integracyjnymi ( 9,6%);

- W specjalnych szkołach podstawowych uczyło się 56,9 tys. dzieci; do oddziałów przy szkołach podstawowych ogólnodostępnych uczęszczało 148,9 tys. uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ;
- Łączna liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które zostały objęte kształceniem specjalnym na poziomie podstawowym wynosiła 250,8 tys. ( 6,4 % ogólnej liczby dzieci), z czego 68,8 % stanowili chłopcy;
- W grupie 3,7 tysiąca dzieci nauczanych indywidualnie było 45,8% dzieci z niepełnosprawnościami ;
- W roku szkolnym 2024/25 funkcjonowało 351 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla uczniów którzy posiadali orzeczenie o potrzebie kształcenia wydane ze względu na niepełnosprawność;
- Spośród 22,7 tys. dostępnych miejsc wykorzystano 43,5%; osoby z niepełnosprawnością intelektualną stanowiły 53,2% wychowanków, dzieci i młodzież z niepełnosprawnością sprzężoną stanowiły 29,4% , niesłyszący i słabosłyszący – 4,7%, niewidomi i słabowidzący- 3,1%. ;
- W dniu 30 września 2024 roku funkcjonowało 191 ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych na 8,3 tys. miejsc, z których 74,7 % było wykorzystanych . Wychowankowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi – 3,5 tys. , wychowankowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim – 2,5 tys.
- Największą część szkół specjalnych stanowiły te, które oferowały przygotowanie do konkretnego zawodu: szkoły specjalne przysposabiające do pracy i specjalne szkoły branżowe 1 stopnia;
- Wszystkie szkoły specjalne kształciły 31,5 tys. osób, w a oddziałach w szkołach ogólnodostępnych uczyło się 42,4 tys. uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi , w tym: 45,6% uczniów w oddziałach przy liceach ogólnokształcących; 32,3% uczniów w oddziałach przy technikach, 21% uczniów w oddziałach przy branżowych szkołach I stopnia;
- Łączna liczba dzieci i młodzieży objętej kształceniem specjalnym na poziomie ponadpodstawowym wynosiła 73,8 tys. osób i stanowiła 4,1 % ogólnej tej liczby;
- Do szkół policealnych uczęszczało 256 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- W dniu 31 grudnia 2024 roku w uczelniach kształciło się 23,5 tys. studentów z niepełnosprawnościami ( 1,9% ogólnej liczby studentów);
- W 2024 roku 5,3 tys. absolwentów z niepełnosprawnościami uzyskało dyplomy ukończenia studiów (1,8 % ogólnej liczby absolwentów); wśród doktorantów 2,3% stanowili osoby z niepełnosprawnościami

#### 4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych

- Obszar kultury: na blisko 10 tysięcy podmiotów działających w obszarze kultury 5,5 tysięcy posiadało udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami; najczęściej przystosowań było w kinach (90,7%) a najmniej w bibliotekach publicznych ( 51,3%);
- W 2024 roku odsetek budynków przystosowanych do potrzeb osób ozn, w których funkcjonowały centra, kluby i świetlice wyniósł 60,6%
- Obszar opieki zdrowotnej: spośród 27,3 tys. przychodni i praktyk lekarskich 91,1% przychodni i praktyk lekarskich 91,1% posiadało jakiegokolwiek udogodnienia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami , najczęściej było przystosowanych toalet (78,7%), pochylnie, platformy, windy ( 65%) , posadzki antypoślizgowe (35,9%) najmniej udogodnień dla osób niedosłyszących i niesłyszących (4,1%), w 8,9% podmiotów brakowało jakichkolwiek udogodnień;
- Obszar pasażerki transport drogowy – na dzień 31 grudnia 2024 roku komunikacja miejska w Polsce dysponowała 12512 autobusami i 3026 tramwajami, odsetek autobusów przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami wyniósł 97,6%, a tramwajów 57,5%

## II. Ogólnopolskie badanie POTRZEB osób z niepełnosprawnościami<sup>1</sup>

- Globalny wskaźnik jakości życia będący uśrednioną wartością wskaźników cząstkowych przyjął wartość 38,5 pkt. na możliwe 100.
- Najniższe wartości wskaźnik jakości życia osiąga dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (24,5 pkt) oraz dla osób chorujących psychicznie (31,2 pkt).
- Na ogólny wskaźnik jakości życia składał się z jednej strony **dość wysoki poziom wsparcia ze strony najbliższych (61,8 pkt)**, oraz na średnim **poziomie wskaźnik warunków mieszkaniowych (44,2 pkt)**. Z drugiej strony globalną ocenę jakości życia obniżają **bardzo niskie wskaźniki aktywności edukacyjnej (18,2 pkt)**, **aktywności zawodowej (34,2 pkt)** oraz subiektywny wskaźnik dobrostanu psychicznego (35,0 pkt). Wskaźnik sytuacji dochodowej sytuował się na poziomie 37,7 pkt.
- Żeby lepiej zobrazować sytuację osób z niepełnosprawnościami przyjęto, iż wartość wskaźników poniżej 20 pkt oznacza skrajnie złą sytuację w danym obszarze, zaś wartość powyżej 81 pkt – skrajnie dobrą sytuację. Pomędzy tymi wartościami wydzielono jeszcze dwa segmenty o umiarkowanie dobrej (wynik na wskaźniku w przedziale 61-80 pkt) i umiarkowanie złej sytuacji w danym obszarze (wynik na wskaźniku w przedziale 21-40 pkt) oraz środkowy przedział wskazujący na sytuację średnią – nie dającą się zaklasyfikować jako sytuacja dobra bądź zła. Analiza tak wyróżnionych segmentów

---

<sup>1</sup> Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych realizowane w okresie styczeń –kwiecień 2017 roku na zlecenie PFRON

pokazuje, że w populacji osób z niepełnosprawnościami w ogóle nie ma osób plasujących się w najwyższym segmencie wskaźnika, zaś udział % osób o umiarkowanie dobrej wartości wskaźnika jest także niewielki (8% dla całej populacji) i zawiera się w przedziale od 1% dla osób z niepełnosprawnością intelektualną do 12% dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

- **Obszarami o zdecydowanie największej skali „deprywacji” był obszar aktywności edukacyjnej** (74% badanych plasowało się w dwóch dolnych segmentach tego wskaźnika, w tym 61% w najniższym) oraz wskaźnik aktywności zawodowej (59% populacji plasował się w dwóch najniższych segmentach, w tym 50% w najniższym).
- Wskaźnik jakości życia przyjmuje wyższą wartość średnią wśród osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (39,8 pkt) w stosunku do osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym (35,2 pkt), a także wśród osób bez sprzężeń (39,6 pkt) w stosunku do osób, w przypadku których orzeczono niepełnosprawność sprzężoną (34,3 pkt).
- **Osoby z niepełnosprawnościami stanowili grupę silnie zagrożoną wykluczeniem społecznym, biedą i ubóstwem.** Według danych z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2023 r. w stosunku do ogółu ludności osoby z niepełnosprawnością częściej zaliczają się do trzech niższych grup dochodowych, znacznie rzadziej natomiast osiągają dochody z najwyższej grupy.
- W Polsce w dużej mierze to sieć krewniacza osoby niesamodzielnej stawia czoła ryzyku niedożywności w starości i wynikającym z tego potrzebom opiekuńczym niesamodzielnych seniorów. Postrzeganie ról członków rodziny jest tradycyjne, a system opieki długoterminowej opiera się w głównej mierze właśnie na opiece domowej<sup>2</sup>.
- Według badania EUROFAMCARE , w Polsce **opiekunami nieformalnymi osób zależnych są najczęściej kobiety.** W badaniu oszacowano liczbę opiekunów nieformalnych w Polsce na ok. 2 mln osób. Tezę o zjawisku feminizacji roli opiekuna nieformalnego potwierdzają również liczne badania m.in. te zrealizowane przez ROPS. Jak wynika z badania „Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych. Środowiskowa opieka formalna i nieformalna” z 2023 roku, funkcję opiekuna nieformalnego najczęściej pełniły kobiety (67%), których podopiecznymi częściej były również kobiety (61,4%).
- Za Zofią Szwedą-Lewandowską, opiekę nad osobami starszymi niesamodzielnymi w ramach rodziny sprawują najczęściej osoby w wieku 45-64 lat. W literaturze przedmiotu ta generacja opiekunów nazywana jest *sandwich generation*. Określenie to nawiązuje do sytuacji społecznej osób, znajdujących się pomiędzy dwoma generacjami: swoich dzieci, które mogą potrzebować pomocy przy swoich dzieciach, swoich rodziców, którzy wymagają pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

---

<sup>2</sup> „Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych . Środowiskowa opieka formalna i nieformalna” ROPS Poznań 2017

### Zasoby<sup>3</sup>

- W Województwie Wielkopolskim w 2024 roku funkcjonowało 19 **domów pomocy społecznej** dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, 10 dla osób przewlekle psychicznie chorych, 1 dla osób niepełnosprawnych fizycznie – łącznie dysponowały one na dzień 31 grudnia 2.751 miejscami, w ciągu roku skorzystały z nich 2773 osoby (↑ o 81 osób), w kolejnym 2025 roku obserwowany był wzrost liczby miejsc oraz wzrost liczby korzystających z tej oferty wsparcia. Mimo to na miejsce ww. typach placówek oczekiwało nadal 129 osób, w tym 2 do DPS-u dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie /

w Powiecie Wągrowieckim w funkcjonuje tylko jeden ponadgminny dom pomocy społecznej dla 60 osób w podeszłym wieku, z całodobowych usług opiekuńczych skorzystało w 2024 roku – 71 osób, w 2025 – 75 osób.

- Według sprawozdania MRiPS-06 w 2024 roku w Wielkopolsce funkcjonowało 78 środowiskowych domów samopomocy (↑ o 1), które udzieliły wsparcia 2 963 os. (↑ o 60 os.) oraz 1 klub samopomocy dedykowany tej grupie (15 osób skorzystało z takiego wsparcia w gminie Kleszczewo). Ponad 62% ŚDS prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, pozostałe przez inne podmioty działające na ich zlecenie. Łączna liczba gminnych środowiskowych domów samopomocy wyniosła 48 , natomiast powiatowych 30/

na terenie Powiatu Wągrowieckiego funkcjonowały dwa 2 gminne środowiskowe domy samopomocy – w Wągrowcu ( prowadzony na zlecenie gminy przez ngo) oraz w Gołańczy ( prowadzony przez jst ) dysponujące w roku 2024 -60 miejscami, w 2025 – 65.

- W Województwie Wielkopolskim w 2024 roku działało 89 warsztatów terapii zajęciowej, które udzieliły terapii zajęciowej 3 261 osobom z ograniczoną sprawnością (↑ o 33 os.). Według danych z OZPS, łączny koszt prowadzenia i utrzymania warsztatów w 2024 roku wyniósł 119 937 297 złotych, co oznacza wzrost o 14,2% w stosunku do roku poprzedniego. Z danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynika, że w opisywanym roku sprawozdawczym WTZ opuściło 151 osób, przy czym co dziesiąta z uwagi na podjęcie zatrudnienia (15 osób)/

w Powiecie Wągrowieckim - w roku 2024 i 2025 funkcjonowały dwa 35 miejscowe wtz prowadzone na zlecenie powiatu przez ngo - w Wągrowcu i w Gołańczy). W roku 2024 wtz opuściły 4 osoby, w tym 1 została zaktywizowana zawodowo, w roku 2025 – 3 osoby, żadna nie trafiła na rynek pracy.

- Liczba placówek środowiskowego wsparcia na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat pozostaje na tym samym poziomie (z niewielkimi wyjątkami utworzenia 1-2 podmiotów (WTZ, ŚDS), w okresie kilku ostatnich lat, co w skali 226 gmin, 31 powiatów i 4 miast na prawach powiatu jest bardzo małą zmianą). Okres tworzenia infrastruktury środowiskowej dla osób z niepełnosprawnościami i intensywnych zmian w tym obszarze miał miejsce na początku lat 90 XX w., nigdy później zmiany nie miały aż tak

---

<sup>3</sup> Dane pochodzą ze sprawozdawczości resortowej: MRPiPS-03 oraz oceny zasobów pomocy społecznej Wielkopolski za rok 2024

intensywnego i rewolucyjnego charakteru. Funkcjonujące w powiecie wągrowieckim placówki wsparcia środowiskowego tworzone były na początku lat 90-tych.

- W Wielkopolsce funkcjonowało 9 zakładów aktywności zawodowej: w Żerkowie, Pile, Liskowie, Koźminie Wlkp., Książenicach, Gołaszewie, Słupcy, Leonowie i Posadzie. Według sprawozdania z działalności zakładów aktywności zawodowej w 2024 roku, wielkopolskie ZAZ na koniec roku zatrudniały 581 osób niepełnosprawnych (341 osoby w stopniu znacznym, 240 osoby w stopniu umiarkowanym)<sup>23</sup>.

Funkcjonujący na terenie powiatu wągrowieckiego - prowadzony przez miasto i gminę Mieścisko ZAZ Gołaszewo daje zatrudnienie 45 osobom, w tym 34 niepełnosprawnym.

- W roku 2024 na terenie województwa wielkopolskiego w zasobach gmin i powiatów znajdowały się **184 mieszkania treningowe i wspomagane** (↑ o 21 mieszkań), z czego 76 to mieszkania treningowe, a 108 – wspomagane. W roku oceny skorzystało z nich łącznie 520 osób (↑ o 73 os.).

Funkcjonujące w powiecie wągrowieckim mieszkania treningowe dedykowane są usamodzielnianym podopiecznym pieczy zastępczej, a ich organizacja oraz lokalizacja uniemożliwia przyjęcie osób z niepełnosprawnościami.

- W 2024 roku usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowało 118 gmin – 52,2% spośród wszystkich wielkopolskich gmin (w 2023 roku – 123 gminy, 54,4% wielkopolskich gmin). Liczba korzystających z usług wyniosła 1 288 os. (↓ o 29 os.), średnio na 1 osobę przypadało ok. 21,5 godzin usług w miesiącu (w 2023 roku 24,3 godzin, w 2020 roku ok. 29 godzin). W ciągu całego 2024 roku zrealizowano 332 513 godzin usług, w tym zakresie nastąpił spadek w stosunku do 2023 roku o 9,6%. Od 2020 roku obserwowany jest systematyczny spadek średniej liczby godzin w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co ma związek ze spadającą liczbą godzin świadczenia i rosnącymi kosztami tych usług. W 2024 roku na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wydatковано 26 554 273 zł i w stosunku do 2023 roku nastąpił wzrost wydatków na ten cel o 29,5%. W 2024 roku 1 godzina specjalistycznej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi kosztowała 79,85 zł (w 2023 roku 55,7 zł).

Na terenie Powiatu Wągrowieckiego w roku 2024 usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane były przez 3 gminy;

- W 2024 roku w Wielkopolsce 12 963 os. (↑ o 144 os.) skorzystały z 3 777 227 godzin usług opiekuńczych (↓ 109 230 godz.), na które wydatковано 142 264 891 zł (↑ 17 414 063 zł). 3% populacja tej grupy - 388 os. (↑ o 33 os.) skorzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2024 roku spośród 3 777 227 godz. usług opiekuńczych, niecałe 2% stanowiły usługi specjalistyczne (73 204 godziny);
- Wdrażane pilotażowo, finansowane w ramach WRPO 2014 + Środowiskowe Centra Zdrowia Psychicznego (ŚCZP) nie funkcjonowały w Wielkopolsce w roku 2024;
- Opieka wytchnieniowa – program wspierający członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,

osobami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej - w 2024 roku wnioski 137 wielkopolskich samorządów zostały wsparte na łączną kwotę 19 267 722,00 złotych/ na terenie powiatu wągrowieckiego zadanie realizowane było w gminach miejskiej i wiejskiej Wągrowiec, Wapno, Damasławek , Gołańcz i Skoki ;

- W roku 2024 w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami w sprawozdaniach powiatowych uwzględnione zostały następujące formy wsparcia: pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika oraz działania realizowane w ramach programu „[Aktywny samorząd](#)” o łącznej wartości **193.563.718 zł / w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 2.221.740,11 zł ;**
- Najliczniejsza grupa osób z niepełnosprawnościami, tj. 119193 os. (↑ o 1 396 os.) skorzystała z pomocy w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Kwota dofinansowania na realizację tego zadania w 2024 roku wyniosła 16 603 460 zł (↑ o 7 345 395 zł)/ **w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 863.958,62 zł ;**
- Liczna grupa osób z niepełnosprawnościami (13 398 os.) skorzystała również z dofinansowania 257 imprez (↑ o 20) w ramach zadania: dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki./ **w Powiecie Wągrowieckim 1 wydarzenie;**
- Ze wsparcia w postaci turnusów rehabilitacyjnych skorzystało 9 945 Wielkopolan (↑ o 1 943 os.), na łączną kwotę 18 183 171 zł (↑ o 5 298 719 zł). Z kolei pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się udzielona została 3 031 os., (↑ o 540 os.) w wysokości 16 603 460 zł (↑ o 3 553 624 zł)/ **w Powiecie Wągrowieckim analogicznie udzielono wsparcia w wysokości 668.896 zł;**
- W ramach programu „Aktywny samorząd” w 2024 roku 6 623 osobom z niepełnosprawnościami(↓ o 2 041 os.)udzielono łącznie 3 855 świadczeń (↑ o 736 świadczeń) na kwotę 22 753 128 zł (↑ o 933 347 zł. **w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 687.786,61 zł ;**
- **W roku 2025 do PZON wydał 1836 orzeczeń o ustaleniu/odmowie stopnia niepełnosprawności/niepełnosprawności:** w tym 1607 orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności u osób dorosłych (stopień znaczny – 287 orzeczenia; umiarkowany – 497 orzeczeń; lekki – 559 orzeczeń),
  - w tym 191 osobom dorosłym wydano orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
  - w tym 71 osobom dorosłym wydano orzeczenie o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności, oraz 229 orzeczeń o niepełnosprawności małoletnim do 16 roku życia
  - w tym 192 dzieciom wydano orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
  - w tym 36 dzieciom wydano orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych
  - w tym 1 dziecku wydano orzeczenie o odmowie ustalenia niepełnosprawności.
    - w tym: obywatelom Ukrainy wydano: 4 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dorośli, 4 orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych dzieci; oraz 1 legitymację dla osoby niepełnosprawnej.
-

**Tab. Liczba wydanych orzeczeń w PZON Wągrowiec w latach 2014-2025**

| rok                         | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|-----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Osoby powyżej 16 roku życia | 1676 | 1695 | 1510 | 1475 | 1440 | 1559 | 1325 | 1472 | 1469 | 1608 | 1471 | 1607 |
| Dzieci do 16 roku życia     | 303  | 272  | 193  | 158  | 158  | 192  | 163  | 153  | 144  | 181  | 182  | 229  |

### **Potrzeby**

W Polsce nie funkcjonuje jeden rejestr danych z dokładną liczbą osób z niepełnosprawnościami. Z tego samego spisu wynika, że liczba osób z niepełnosprawnością oscyluje w granicach 15% w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wielkopolskiego (3 504 579 osób).

Analiza danych publikowanych przez GUS wskazuje, że niepełnosprawność jest czynnikiem zwiększającym ryzyko ubóstwa. Stopa skrajnego ubóstwa w gospodarstwach domowych bez osób z niepełnosprawnością wyniosła około 6,1%, przy czym w gospodarstwach, w których w skład wchodziła przynajmniej jedna osoba z niepełnosprawnością wynosiła już około ok. 9%. Stan niedostatku oraz niepełnosprawność utrudnia korzystanie z różnych usług, w tym profilaktyki i opieki, które są dostępne na rynku publicznym i prywatnym.

Ponadto choroba i niepełnosprawność (24,8%) są jednymi z głównych przyczyn bierności zawodowej osób w wieku produkcyjnym w Polsce. W czerwcu 2023 roku niepełnosprawne osoby pracujące stanowiły 3,4% ogólnej liczby pracujących, których głównym miejscem pracy są średnie i duże przedsiębiorstwa.

Na podstawie badania zrealizowanego przez PFRON<sup>4</sup> wyróżnić można **trzy rodzaje potrzeb, wskazane przez więcej niż 15% badanych osób z niepełnosprawnościami:**

- **potrzeby w obszarze mieszkalnictwa i samodzielnego życia (17%)** – w szczególności pomoc asystenta lub pielęgniarki w codziennych czynnościach, dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb danej osoby z niepełnosprawnością. Potrzeby w tym obszarze były najbardziej istotne dla osób z niepełnosprawnością ruchową (25%) oraz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (23%). O ile w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu ruchu znaczenie miało tu przede wszystkim dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz posiadanie mieszkania na niższej kondygnacji lub na parterze, o tyle w przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną kluczowa w tym obszarze była pomoc asystenta w wykonywaniu codziennych czynności, odciążenie opiekunów, a także czasowe ich zastąpienie

<sup>4</sup> „Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych” zrealizowane w okresie styczeń-kwiecień 2017 na zlecenie PFRON

umożliwiający opiekunowi podjęcie pracy zawodowej choćby w niewielkim wymiarze lub po prostu odpoczynek;

- **potrzeby związane z przyrządami, urządzeniami lub technologiami** (16%) – m.in. sprzęt ortopedyczny lub optyczny, sprzęt umożliwiający/poprawiający słyszenie oraz sprzęt komputerowy, ale też różnego rodzaju urządzenia dnia codziennego pomagające niwelować ograniczenia związane z niepełnosprawnością. Ten obszar najważniejszy okazał się dla osób z dysfunkcją wzroku (24%), dysfunkcją słuchu (20%) oraz z niepełnosprawnością ruchową (15%). We wszystkich tych przypadkach wyższe odsetki odnotowano wśród osób mających znaczny stopień niepełnosprawności.;
- **potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się** (16%) – głównie likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, ale też przystosowanie środka transportu szczególnie ważne są dla osób z dysfunkcją ruchu (25%), a także z dysfunkcją wzroku (14%);

**Mniej niż 15 % respondentów wskazało:**

- **potrzeby w obszarze rehabilitacji fizycznej** zostały wskazane przez 9% badanych. Przy czym obszar ten jest szczególnie ważny dla osób z niepełnosprawnością ruchową (14% wskazań);
- dla osób z niepełnosprawnością umysłową bardzo ważny jest też **coroczny udział w turnusach rehabilitacyjnych** (5%);
- **obszar komunikacji**, w którym potrzeby wskazało 7% osób z niepełnosprawnościami, jest szczególnie ważny dla osób z niepełnosprawnością wzrokową (17%) oraz słuchową (15%). Osoby z niepełnosprawnością wzrokową wskazywały tu głównie na potrzeby związane z dostosowaniem komunikacyjnym przestrzeni publicznej – sygnalizacja dźwiękowa w przestrzeni publicznej, odpowiednie dostosowanie dokumentów i dostępnych materiałów w przestrzeni publicznej (większy druk, możliwość powiększenia, użycie alfabetu Braille’a). Osoby z niepełnosprawnością słuchową wskazywały tu głównie na potrzebę zapewnienia tłumacza migowego w przestrzeni publicznej;
- **potrzeby związane z obszarem pracy zawodowej**, wskazane przez 6% badanych, szczególnie ważne w wypowiedziach spontanicznych okazały się dla osób chorujących psychicznie (11%). Wskazywano tu głównie na dostęp do jakiegokolwiek pracy, bez względu na jej rodzaj i dopasowanie do kwalifikacji, a także na warunki pracy dostosowane do możliwości osoby z niepełnosprawnością – głównie brak stresu, częstsze przerwy, wyrozumiałość dla okresowych niedyspozycji;
- 6% badanych wskazało także na **potrzeby związane z obszarem opieki zdrowotnej** – z dostępem do służby zdrowia, odpowiednich nowoczesnych leków, łatwiejszej dostępności specjalistów. Obszar ten szczególnie ważny jest dla osób chorujących psychicznie (13%) z uwagi na potrzebę regularnego kontaktu z psychiatrą, a także ciągłego zażywania leków. Opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną wskazywali tu bardzo ważną w ich przypadku możliwość obsługi poza kolejnością;
- również dla 6% badanych, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (15%) oraz osób z niepełnosprawnością psychiczną (12%) ważne okazały się działania nakierowane **na włączenie, integrację ze społeczeństwem**, takie jak akcje

informacyjno-promocyjne kształtujące dobre nastawienie społeczne do OzN: życzliwość, wyrozumiałość oraz akceptację, kontakty z innymi ludźmi, gronem przyjaciół, rówieśników, a także (szczególnie istotne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną) posiadanie własnej rodziny i miłość;

- **potrzeby finansowe**, głównie pomocy finansowej bez specjalnego przeznaczenia spontanicznie wskazało 8% badanych. Częściej niż wśród osób z innymi niepełnosprawnościami potrzeby te pojawiały się wśród osób z niepełnosprawnością umysłową (12%), a także psychiczną (8%) oraz słuchową (8%);
- w badaniu „*Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych. Środowiskowa opieka formalna i nieformalna*”, **opiekunowie nieformalni niezależnie od wieku wskazywali na konsekwencje natury psychicznej wynikające z nadmiernego obciążenia obowiązkami opiekuńczymi**. Opiekun nieformalny może być narażony na doświadczanie negatywnych zjawisk, do których można zaliczyć, np. wypalenie opiekuńcze czy syndrom opiekuna, co w konsekwencji może doprowadzić do pogorszenia jego stanu zdrowia;
- **co trzeci opiekun nieformalny oczekuje wsparcia usługowego, pomocy przy sprawowaniu opieki nad seniorem (najczęściej opiekunowie osób zupełnie niesprawnych)** oraz wsparcia finansowego (najczęściej opiekunowie osób sprawnych).
- **opiekunowie rodzinni osób z niepełnosprawnościami** są grupą, która doświadcza deprivacji potrzeb. Zwraca się uwagę na konieczność wsparcia wytchnieniowego dla tej kategorii społecznej oraz szkoleń z zakresu opieki, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, wsparcia psychologicznego. Ta grupa narażona jest w szczególności na doświadczanie syndromu wypalenia opiekuńczego.

#### **IV. Rekomendacje dla Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030**

Przyjęcie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zobowiązującej jednostki samorządu powiatowego do opracowania i realizacji, zgodnych z Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych - powiatowych programów działań w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej, zatrudniania oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030 jest dokumentem służącym realizacji założeń polityki społecznej w Powiecie Wągrowieckim.

Program jest komplementarny ze strategiami i programami dotychczas realizowanymi w powiecie, zakłada kontynuację dotychczas realizowanych zadań oraz wyznacza nowe obszary do realizacji.

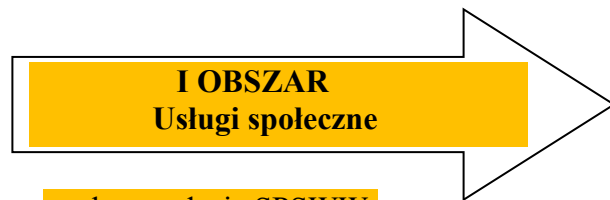
Program jest w pełni zgodny z ogólnopolskimi dokumentami strategicznymi tj.

- Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną 1 sierpnia 1997 roku;
- Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną w 2012 roku;
- Krajową Strategią na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2020-2030;

oraz

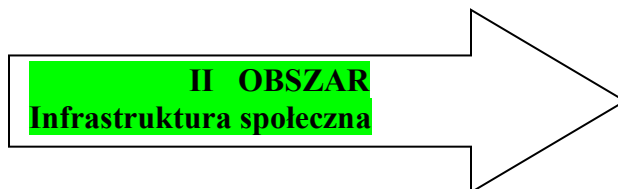
- **STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WIELKOPOLSKI do roku 2030**

rekomendującą jako priorytetowe działania w ramach **5 OBSZARÓW STRATEGICZNYCH** :



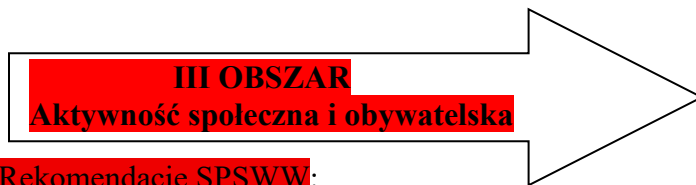
rekomendacje SPSWW:

- rozwój usług umożliwiających osobom z ograniczoną sprawnością prowadzenie aktywnego i niezależnego życia w dotychczasowym środowisku lokalnym (dienne domy pomocy, usługi teleopieki, usługi asystenckie);
- zapewnienie dostępności i poprawa jakości usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) w miejscu zamieszkania;
- zapewnienie dostępności usług całodobowych w środowisku najbardziej zbliżonym do rodzinnego;
- tworzenie oferty usług dla opiekunów nieformalnych (między innymi opieka wytchnieniowa, podnoszenie kompetencji opiekuńczych, przeciwdziałanie wypaleniu opiekunów);
- zapewnienie dostępności usług terapeutycznych dla osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- zapewnienie dostępności usług wsparcia społecznego dla osób w kryzysach psychicznych



rekomendacje SPSWW:

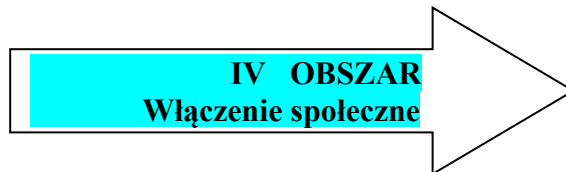
- rozwój systemu mieszkań ze wsparciem dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością (chronionych, wspomaganych, treningowych, komunalnych, TBS i na otwartym rynku);
- zapewnienie miejsc opieki całodobowej;
- zapewnienie miejsc opieki wytchnieniowej (m.inn. dom krótkiego pobytu);
- zapewnienie dostępności miejsc rehabilitacji społecznej (m.in. śds);
- zapewnienie dostępności miejsc terapii zajęciowej, rehabilitacji społeczno-zawodowej (m.in. WTZ, ZAZ);
- tworzenie miejsc pracy dla osób z ograniczoną sprawnością (m.in. w przedsiębiorstwach społecznych);
- wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego.



**III OBSZAR**  
**Aktywność społeczna i obywatelska**

**Rekomendacje SPSWW:**

- wspieranie inicjatyw na rzecz osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów (m.in. uwzględnienie metody OSL - organizowanie społeczności lokalnej);
- wspieranie rozwoju NGO/PES/PS działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- włączanie działań z zakresu wsparcia osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów w tematykę otwartych konkursów ofert na poziomie jst;
- rozwój wolontariatu osób z ograniczoną sprawnością i na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- propagowanie pozytywnych wzorców zaangażowania na rzecz osób z ograniczoną sprawnością w lokalnej społeczności;
- wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- kreowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku osób z ograniczoną sprawnością oraz pełnionych przez nich ról (w szczególności osób z zaburzeniami psychicznymi)

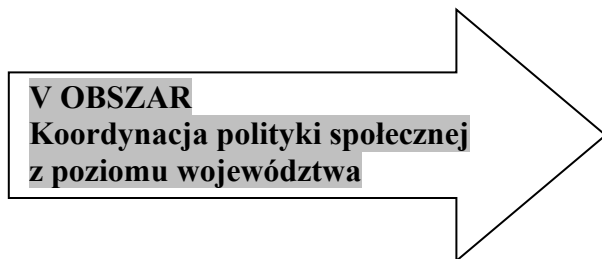


**IV OBSZAR**  
**Włączenie społeczne**

**Rekomendacje SPSWW:**

- wspieranie realizacji programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób z ograniczoną sprawnością (z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego);
- wspieranie systemu poradnictwa dla osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie programów aktywizacji opiekunów osób z ograniczoną sprawnością;

- rozwój programów/inicjatyw/działań służących powstawaniu zindywidualizowanej i zróżnicowanej oferty wsparcia społecznego dla osób z ograniczoną sprawnością ;
- wspieranie programów zatrudniania osób z ograniczoną sprawnością (np. przygotowanie i tworzenie miejsc pracy, zatrudnienie wspierane/ wspomagane);
- wspieranie budowy systemu zabezpieczenia finansowego i mieszkaniowego dorosłych osób z ograniczoną sprawnością.



**rekomenacje SPSWW:**

- monitorowanie sytuacji społeczno-demograficznej osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- planowanie strategiczne i tworzenie/wdrażanie programów na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- koordynację regionalnego systemu rehabilitacji społeczno-zawodowej w ZAZ;
- wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi na poziomie SWW;
- nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/rzecznictwo rozwiązań prawnych adekwatnych dla osób z ograniczoną sprawnością;
- tworzenie /wdrażanie/upowszechnianie nowych narzędzi i modeli pracy odpowiadających na aktualne wyzwania dotyczące sytuacji osób z ograniczoną sprawnością;
- promowanie i wdrażanie innowacji społecznych na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia osób z ograniczoną sprawnością;
- tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń dla podmiotów działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie planowania strategicznego na poziomie samorządów lokalnych uwzględniające potrzeby osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie jst w koordynacji i organizacji usług na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie potencjału podmiotów i kompetencji pracowników działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie dostosowywania infrastruktury do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością

## **V. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO ROKU 2030**

### **CEL GŁÓWNY:**

*Powiatowy Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030 stwarza warunki dla powstawania nowych oraz rozwijania / doskonalenia istniejących obszarów*

- *aktywności społecznej,*
- *edukacji włączającej,*
- *rehabilitacji społecznej,*
- *rehabilitacji zawodowej,*
- *przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu*

*dedykowanych mieszkańcom Powiatu Wągrowieckiego z ograniczoną sprawnością.*

**CELE SZCZEGÓŁOWE** mają charakter interdyscyplinarny i dotyczą w szczególności obszarów funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami tj.

**CEL I** Poprawa jakości funkcjonowania socjalnego

**CEL II** Zwiększenie dostępności do różnych form rehabilitacji

**CEL III** Zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób z ograniczoną sprawnością w życiu społecznym;

**CEL IV** Optymalizacja poziomu usług edukacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży z ograniczoną sprawnością;

**CEL V** Zwiększenie aktywności zawodowej osób z ograniczoną sprawnością ;

**CEL VI** Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw i uprawnień osób z ograniczoną sprawnością ;

**CEL VII** Utrzymanie i wzmocnienie współpracy jednostek Powiatu Wągrowieckiego z lokalnymi instytucjami /jednostkami/organizacjami działającymi na rzecz osób z ograniczoną sprawnością

## Kierunki działań w ramach VII celów szczegółowych w ujęciu tabelarycznym

| Nr celu | NAZWA CELU SZCZEGÓLOWEGO  | Kierunki działań   |
|---------|---|--|
| CEL I   | <b>Poprawa jakości funkcjonowania socjalnego osób z niepełnosprawnościami</b> | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>partycypację powiatu w programach celowych PFRON mających na celu likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami</u>, w szczególności :               <ol style="list-style-type: none"> <li>a) likwidację barier transportowych,</li> <li>b) likwidację barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym,</li> <li>c) likwidację barier funkcjonalnych,</li> <li>d) pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,</li> <li>e) pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie średnim i wyższym;</li> <li>f) pomoc w zakupie nowoczesnych technologii i oprzyrządowania ułatwiającego funkcjonowanie społeczne i zawodowe</li> </ol> </li> <li>2) <u>partycypację powiatu w obszarze programów celowych PFRON mających na celu wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej</u>, w szczególności:               <ol style="list-style-type: none"> <li>a) likwidację barier w budynkach użyteczności publicznej tj. zakłady opieki zdrowotnej, urzędy, placówki edukacyjnych, rehabilitacyjne, opieki dziennej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,</li> <li>b) tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych,</li> <li>c) likwidację barier transportowych (zakup samochodów i mikrobusów przystosowanych do przewozu osób na wózkach inwalidzkich),</li> <li>d) pozyskanie dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.</li> </ol> </li> <li>3) <u>dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób mających trudności w po-</u></li> </ol> |

|                |  |  |
|----------------|--|--|
|                |  | <p><u>ruszaniu się :</u></p> <p>4) <u>dofinansowanie likwidacji barier technicznych;</u></p> <p>5) <u>dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się;</u></p> <p>6) <u>tworzenie warunków umożliwiających korzystanie przez osoby z niepełnosprawnościami z usług asystentów w miejscu zamieszkania;</u></p> <p>7) <u>tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie możliwości korzystania z opieki wytchnieniowej przez opiekunów osób z niepełnosprawnościami; w tym tworzenie warunków dla organizacji turystyki wytchnieniowej;</u></p> <p>8) <u>tworzenie warunków do powstawania mieszkań treningowych i chronionych dla osób z niepełnosprawnościami</u></p> |
| <b>CEL II</b>  | <b>Zwiększenie dostępności osób z niepełnosprawnościami do różnych form rehabilitacji</b>    | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <p>1) <u>udzielanie dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, w szczególności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami oraz osób aktywnych zawodowo</u></p> <p>2) <u>dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych</u></p> <p>3) <u>dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjnych, w szczególności osobom fizycznym w warunkach domowych;</u></p> <p>4) <u>uczestnictwo powiatu w projektach i programach dedykowanych aktywizacji społecznej lub zawodowej osób z niepełnosprawnościami mieszkańców powiatu;</u></p>                         |
| <b>CEL III</b> | <b>Zwiększanie aktywności i uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym</b> | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <p>1) <u>dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych,</u></p> <p>2) <u>dofinansowanie do wydarzeń turystycznych i rekreacyjnych wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami w tych dziedzinach ;</u></p> <p>3) <u>finansowanie kosztów uczestnictwa mieszkańców powiatu wągrowieckiego z niepełnosprawnościami w Warsztatach Terapii Zajęciowej ;</u></p> <p>4) <u>wspieranie rozwoju zainteresowań i uzdolnień osób z niepełnosprawnościami , wykorzystanie talentów i potencjału artystycznego;</u></p>   |

|               |   |   |
|---------------|---|---|
|               |   | 5) <u>partycypacja w projektach mających na celu podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób z niepełnosprawnościami oraz ich integrację ze środowiskiem .</u>  |
| <b>CEL IV</b> | <b>Optymalizacja poziomu usług edukacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami</b> | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>doskonalenie metod diagnozy, terapii, a także rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami;</u></li> <li>2) <u>prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć dla dzieci i ich rodzin;</u></li> <li>3) <u>szkolenia w zakresie wspomaganie rozwoju uczniów z niepełnosprawnościami;</u></li> <li>4) <u>prowadzenie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami;</u></li> <li>5) <u>wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny dziecka z ograniczoną sprawnością ;</u></li> <li>6) <u>prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami , rodziców i nauczycieli.</u></li> </ol>   |
| <b>CEL V</b>  | <b>Zwiększanie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami</b>                                      | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>promowanie i wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy;</u></li> <li>2) <u>promowanie i wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy ;</u></li> <li>3) <u>aktywizację osób niepełnosprawnych poprzez dostępne usługi i instrumenty rynku pracy (podnoszenie kwalifikacji zawodowych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, zwiększenie liczby miejsc pracy poprzez finansowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, umów stażowych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, samo zatrudnienie, tworzenie spółdzielni socjalnych);</u></li> <li>4) <u>organizację praktyk dla wszystkich uczestników warsztatów terapii zajęciowej oraz intensyfikację działań w zakresie nabywania umiejętności niezbędnych dla podjęcia pracy zarobkowej;</u></li> <li>5) <u>współpracę z organami rentowymi w zakresie przekwalifikowania zawodowego (pomoc w wyborze kierunku kształcenia i przyszłego rozwoju zawodowego).</u></li> </ol> |

|         |  |  |
|---------|--|--|
| CEL VI  | <b>Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw i uprawnień osób z niepełnosprawnościami</b>   | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>zapewnienie dostępności instytucjonalnej oraz dostępności stron internetowych jednostek organizacyjnych powiatu wągrowieckiego dla potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;</u></li> <li>2) <u>prowadzenie poradnictwa z zakresu praw i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami ;</u></li> <li>3) <u>aktualizację narzędzi i wiedzy pracowników jednostek i organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami</u></li> </ol>  |
| CEL VII | <b>Utrzymanie i wzmacnianie współpracy jednostek powiatu wągrowieckiego z lokalnymi instytucjami /jednostkami/organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami</b> | <p>Cel ten będzie realizowany poprzez działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>aktualizowanie bazy organizacji pozarządowych działających w powiecie wągrowieckim ;</u></li> <li>2) <u>aktualizowanie danych dot. potrzeb mieszkańców powiatu z ograniczoną sprawnością ;</u></li> <li>3) <u>przekazywanie podmiotom działającym na rzecz osób z niepełnosprawnościami informacji nt. dostępnych aktualnych form wsparcia, aktywizacji i rehabilitacji</u></li> <li>4) <u>zlecanie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami ;</u></li> </ol> |

## VI. Realizatorzy programu

Realizatorami Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030 będą jednostki prowadzone lub finansowane przez powiat wągrowiecki, do zadań których należy aktywizacja społeczna, zawodowa i wsparcie osób z niepełnosprawnościami, a w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu ( funkcja sprawozdawcza);
- Powiatowy Urząd Pracy w Wągrowcu;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wągrowcu;
- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wągrowcu;
- Dom Pomocy Społecznej w Srebrnej Górze;
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Wągrowcu;

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołańczy

przy współpracy pozostałych gminnych i ponadgminnych podmiotów/instytucji/organizacji wspierających i aktywizujących mieszkańców powiatu wągrowieckiego z niepełnosprawnościami, tj. :

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damasławku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wapnie;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołańczy;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skokach;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wągrowcu
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gołańczy;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Gołaszewie;
- Organizacje pozarządowe/inne jednostki/instytucje wspierające osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

## VII. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania działań określonych w programie będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu wągrowieckiego,
- z budżetu państwa ;
- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- z Funduszu Pracy,
- z innych dostępnych w okresie projektowanym źródeł finansowania

Poniższa tabela przedstawia prognozę wydatków związanych z realizacją działań zaplanowanych w ramach Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wągrowieckim na lata 2026-2030.

| NR CELU SZCZEGÓŁOWEGO | Przewidywane nakłady na realizację programu<br>w zł* |      |      |      |      |
|-----------------------|--|------|------|------|------|
|                       | 2026   | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Cel 1                 |  |      |      |      |      |

|   |  |         |         |         |         |
|---|--|---------|---------|---------|---------|
| <b>działanie 1-</b> przystąpienie powiatu do programów celowych PFRON mających na celu likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami   | <i>Zadania finansowane ze środków PFRON w ramach programu . „Aktywny Samorząd”.</i><br><br><i>Wysokość środków finansowych adekwatna do zgłoszonych przez powiat potrzeb</i> |         |         |         |         |
| <b>działanie 2-</b> Przystąpienie powiatu do programów celowych PFRON mających na celu wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej | <i>Zadania dofinansowane z programu celowego PFRON pn. „Wyrównywanie różnic między regionami III” – wysokość środków adekwatna do złożonych i przyjętych projektów</i>       |         |         |         |         |
| <b>działanie 3-</b> dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych   | 200.000  | 250.000 | 300.000 | 350.000 | 400.000 |
| <b>działanie 4 –</b> dofinansowanie likwidacji barier technicznych  | 100.000  | 150.000 | 200.000 | 200.000 | 250.000 |
| <b>działanie 5 –</b> dofinansowanie do barier w komunikowaniu   | 80.000   | 80.000  | 100.000 | 100.000 | 150.000 |
| Cel 2   |  |         |         |         |         |
| <b>działanie 1-</b> dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych  | 100.000  | 200.000 | 220.000 | 250.000 | 300.000 |
| <b>działanie 2-</b> dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych  | 700.000  | 800.000 | 800.000 | 900.000 | 950.000 |
| <b>działanie 3-</b> dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny osobom fizycznym i podmiotom   | 100.000  | 100.000 | 120.000 | 120.000 | 150.000 |
| <b>działanie 4-</b> uczestnictwo w projektach i programach celowych   | <i>Realizacja zadania związana z przystąpieniem do ogłaszanych konkursów i naborów w ramach WRPO</i>   |         |         |         |         |
| Cel 3   |  |         |         |         |         |
| <b>działanie 1-</b> dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami w tych dziedzinach  | 13.000   | 30.000  | 40.000  | 50.000  | 100.000 |

|   |   |         |         |         |         |
|---|---|---------|---------|---------|---------|
| <b>działanie 2-</b> finansowanie kosztów uczestnictwa mieszkańców powiatu wągrowieckiego w Warsztatach Terapii Zajęciowej ( w powiecie i poza nim)                          | 42.350 / rok / uczestnika                 | 43.000  | 45.000  | 47.000  | 50.000  |
| <b>działanie 3-</b> rozwijanie zainteresowań i uzdolnień osób z niepełnosprawnościami oraz wykorzystanie ich potencjału artystycznego                                       | 10.000                                    | 20.000  | 20.000  | 30.000  | 30.000  |
| <b>działanie 4-</b> realizacja projektów mających na celu podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób z niepełnosprawnościami oraz ich integrację ze środowiskiem | 0   | 100.000 | 150.000 | 150.000 | 150.000 |
| Cel 4   |   |         |         |         |         |
| <b>działanie 1-</b> doskonalenie metod diagnozy , terapii , a także rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami  | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 2-</b> prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodzin  | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 3-</b> szkolenie kadr w zakresie wspomaganie rozwoju uczniów z niepełnosprawnościami   | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 4 –</b> zapewnienie młodzieży z niepełnosprawnościami i jej opiekunom dostępu do informacji w zakresie możliwości zdobywania wykształcenia                     | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 5-</b> prowadzenie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami   | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 6-</b> wczesne wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny dziecka z niepełnosprawnością  | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |
| <b>działanie 7-</b> prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością , rodziców i nauczycieli                    | realizacja w ramach zadań statutowych PPP |         |         |         |         |

|   |   |         |         |         |         |  |
|---|---|---------|---------|---------|---------|--|
| Cel 5   |   |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 1-</b> promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy  | realizacja w ramach zadań statutowych PUP                                 |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 2-</b> promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na chronionym rynku pracy  | realizacja w ramach zadań statutowych PUP                                 |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 3 -</b> aktywizacja osób z niepełnosprawnościami poprzez usługi i instrumenty rynku pracy  | 180.000   | 250.000 | 400.000 | 500.000 | 500.000 |  |
| <b>działanie 4-</b> Współpraca z organami rentowymi w zakresie przekwalifikowania zawodowego  | realizacja w ramach zadań statutowych PUP                                 |         |         |         |         |  |
| Cel 6   |   |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 1-</b> zapewnienie dostępności instytucjonalnej oraz dostępności cyfrowej osób ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawnościami | realizacja w ramach zadań statutowych PCPR i PUP                          |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 2-</b> poradnictwo z zakresu praw przysługujących osobom z niepełnosprawnościami   | realizacja w ramach zadań statutowych PCPR i PUP                          |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 3-</b> aktualizacja narzędzi i wiedzy pracowników jednostek i organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami                          | 5.000   | 5.000   | 6.000   | 10.000  | 10.000  |  |
| Cel 7   |   |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 1-</b> aktualizowanie bazy organizacji pozarządowych działających w powiecie wągrowieckim na rzecz osób z niepełnosprawnościami                | – realizacja w ramach zadań statutowych Starostwa Powiatowego / PUP/ PCPR |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 2-</b> aktualizowanie bazy danych o potrzebach mieszkańców powiatu wągrowieckiego wynikających z niepełnosprawności                            | – realizacja w ramach zadań statutowych PCPR                              |         |         |         |         |  |
| <b>działanie 3 -</b> udostępnianie podmiotom działającym na rzecz osób z  | – realizacja w ramach zadań statutowych Starostwa                         |         |         |         |         |  |

|  |   |        |        |        |        |
|--|---|--------|--------|--------|--------|
| niepełnosprawnościami informacji o dostępnych aktualnych formach wsparcia, aktywizacji i rehabilitacji   | Powiatowego/PUP/ PCPR                       |        |        |        |        |
| <b>działanie 4-</b> otwarte konkursy ofert - zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami            | 20.000                                      | 50.000 | 50.000 | 50.000 | 60.000 |
| <b>działanie 5-</b> współpraca z organizacjami pozarządowymi w opracowaniu i realizacji programów na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami | realizacja w ramach statutowych PCPR i/ PUP |        |        |        |        |

\* wysokość środków na realizację zadań programu została określona szacunkowo, z uwagi na wieloletni okres projektowy zakłada się konieczność modyfikacji ilościowo – jakościowa oraz finansowej zaprojektowanych zadań w ramach przyjętych celów

## VII. Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring Programu będzie polegał na gromadzeniu opracowaniu zbiorczej informacji na temat zrealizowanych zadań od podmiotów odpowiedzialnych ich realizację w każdym roku programowym.

Roczne sprawozdanie z realizacji zadań Programu będzie przekładane do dyspozycji Rady Powiatu Wągrowieckiego jako integralna część Rocznych sprawozdań z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.